

IAS 17 standardin mahdollisen uudistuksen vaikutukset pörssi- yhtiöiden tilinpäätösinformaatioon

Marjo Vepsäläinen

Opinnäytetyö

13.11.2013

<p>Tekijä tai tekijät Marjo Vepsäläinen</p>	<p>Ryhmätunnus tai aloitusvuosi 2008</p>
<p>Raportin nimi IAS 17 standardin mahdollisen uudistuksen vaikutukset pörssiyrityiden tilinpäätösinformaatioon</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 40</p>
<p>Opettajat tai ohjaajat Soppi Jorma</p>	
<p>Oppinäytetyön tarkoituksena on ollut ottaa selvää, kuinka IASB:n suunnittelema muutos IAS 17 vuokrasopimuksia koskevassa standardissa tulisi vaikuttamaan pörssiyrityiden tilinpäätösinformaatioon toteutuessaan. Muutoksella halutaan, että kaikki vuokrasopimukset tulisivat näkyviin yritysten tilinpäätöksessä varallisuutena ja velkoina. Muutoksen luonnos on julkaistu 16.5.2013 ja työn tavoitteena on ollut etsiä tietoa siitä, että mitä muutos pitää sisällään ja mitkä vaikutukset sillä on pörssiyritystä saatavaan informaatioon tilinpäätöksessä ja miten tieto muutoksesta on otettu vastaan. Havainnot on tuotu esiin käyttämällä kahdeksan eri kansainvälisen pörssiyrityksen tilinpäätöksiä vuodelta 2012.</p> <p>Oppinäytetyöni on luonteeltaan kvalitatiivinen ja empiirinen aineisto on koostunut pääosin sekundaariaineistosta. Teoreettinen viitekehys on pohjautunut alan kirjallisuuden lisäksi myös aiheetta koskeviin ja siitä julkaistuihin Internetistä löytyviin artikkeleihin alaan liittyviltä toimijoilta kuten IFRS, FASB, BDO, Deloitte ja KMPG. Työssä on myös käsitelty sitä, miten uusi standardi käytännössä syntyy, mikä on standardin historia ja nykytila.</p> <p>Muutoksen luonnoksen kommentointiperiodi kesti 13.9.2013 asti ja se sai julkisia kommentteja yhteensä 638 kappaletta. Tutkimusta varten lähempään tarkasteluun on otettu 50 ensimmäistä kommenttia. Kommenteista ja Internetistä löytyneistä artikkeleista on etsitty yhtäläisyyksiä ja tehty kooste, jossa kerrotaan miten muutoksen luonnos on otettu vastaan yleisesti. Muutoksen vaikutukset on tuotu esiin tasevaikutteisesti kahdeksan pörssiyrityksen tilinpäätöstietoja käyttämällä vuodelta 2012.</p> <p>Tulokset osoittavat, että muutoksen vaikutus yritysten taseeseen tulee olemaan merkittävä. Yritysten velkaantumistaso tulee nousemaan huomattavasti. Annettu palaute on pääsääntöisesti ollut kritiikkiä tilinpäätöksen valmistelijoita ja yrityksiltä, jotka ovat kohdistuneet seuraavasti: muutoksesta aiheutuvat kustannukset eivät kohtaa saatavan hyödyn kanssa, siirtymän vaikeus, monimutkainen laskentatapa ja ei paranna käyttäjille annettavaa informaatiota. Työssä on myös päädytty johtopäätökseen, että tämän kaltaisella tutkimuksella, jossa tutkittaisiin ainoastaan tilinpäätöksen käyttäjien, kuten sijoittajien mielipiteitä, olisi tilaa, koska työtä tehdessä kommentointia ei juuri ole löytynyt.</p>	
<p>Asiasanat IFRS standardi, tilinpäätös, taseet, muutos, vuokrasopimukset</p>	

Degree Programme in Business

<p>Authors Marjo Vepsäläinen</p>	<p>Group or year of entry 2008</p>
<p>The title of thesis The reform of the IAS 17 standard and its impacts on financial statements of the listed companies</p>	<p>Number of pages and attachment pages 40</p>
<p>Advisor(s) Soppi Jorma</p>	
<p>The objective of the thesis was to find out, how the IASB plans of new changes in IAS 17 standard will affect the information of the financial statements of the listed companies in the future. If the plans are coming true, all lease agreements would appear on the financial statements of the listed companies as assets and liabilities in the balance sheet. The exposure draft was published on 16th May 2013 by the IFRS Foundation. The purpose of the study was to find out what is in the new exposure draft, how the changes will affect the information of public companies, and how it has been accepted by the public. The findings have been shown by the use of the financial statements of eight different internationally listed companies from the year 2012.</p> <p>The analytical research methodology of the thesis was qualitative and the empirical data has consisted mainly of secondary data. The theoretical framework was based on relevant literature from books and published relevant articles mainly from the Internet, published by institutions such as IFRS, FASB, BDO, Deloitte and KPMG. The thesis also includes how the new standard is developed in practice, what is the standard's history and current status.</p> <p>The comment period of exposure draft lasted until 13th of September 2013. During of almost four months period it received 638 comments all around the world. The first fifty comments were taken under closer examination and searched for similarities. The result of comments and the articles found on the Internet have been made in a summary on how the changes have been accepted on general level and what feedback it has received from the public.</p> <p>The results showed that the effect on the balance sheets will be significant. The new rules will raise the company's debt in balance sheets. Feedback which has been received on the proposals mainly related to the following: feedback has been criticism from preparers, the benefits do not meet the costs, the difficulty of the transition, the complex method of calculating and the changes do not help users. In conclusion, there might be room to also investigate feedback from the users because it was hard to find any comments from them.</p>	
<p>Key words IFRS standard, financial statement, balance sheets, change, lease agreements</p>	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset	2
1.2	Tutkimusote	3
1.3	Aineiston keruu ja rajaukset	3
1.4	Tutkimuksen hyödynnettävyys	4
2	Vuokrasopimukset liiketoiminnassa ja tilinpäätöksessä sekä informaatiota säätelevät tilinpäätösnormistot	5
2.1	Suomen kirjanpitojärjestelmä FAS	6
2.1	Yhdysvaltalainen tilinpäätösnormisto U.S. GAAP	7
2.2	Kansainvälinen tilinpäätösnormisto IFRS	8
3	IFRS-säätiö ja sen tarkoitus sekä organisaation rakenne	9
4	Uuden IFRS-standardin luominen ja olemassa olevan standardin muuttaminen käytännössä	11
5	Vuokrasopimuksia koskeva IFRS-standardi IAS 17	13
5.1	Vuokrasopimusstandardin historia	13
5.2	Vuokrasopimusstandardin tämän hetkiset määrätykset	14
5.2.1	Rahoitusleasingsopimukset	15
5.2.2	Muut vuokrasopimukset	15
5.3	Suunnitellut muutokset vuokrasopimusstandardiin	16
5.3.1	Suunniteltu luokittelumallit	17
5.3.2	Suunniteltu laskentamalli	18
5.3.3	Muut laskenta- ja luokittelumalliin vaikuttavat ehdot	20
5.4	Syyt vuokrasopimusstandardin kehittämiseen	21
6	Tutkimuksen tulokset	22
6.1	Miten muutoksen luonnos on otettu vastaan ja mitä palautetta se on saanut ..	25
6.1.1	Standardin muutos ja operatiivisten vuokrasopimusten tunnistaminen taseessa	26
6.1.2	Luokittelu- ja laskentatapa	26
6.1.3	Kustannukset ja käytettävä aika	27
6.1.4	Muutos parantaisi tilinpäätösinformaatiota	27

6.1.5	Muu palaute alalla toimijoilta	28
6.2	Muutoksien vaikutukset pörssiyhtiöiden tilinpäätösinformaatioon.....	29
6.2.1	Finnair Oyj, Lufthansa AG, American Airlines Inc ja British Airways Plc	29
6.2.2	Nokia Oyj ja Apple Inc.....	31
6.2.3	Kesko Oyj ja Lemminkäinen Oyj.....	32
7	Johtopäätökset ja oma oppiminen	33
7.1	Luotettavuuspohdinta.....	34
7.2	Oma oppiminen	34
	Lähteet.....	36

1 Johdanto

Tutkimuksen tavoitteena on tutkia tarkemmin pörssiyhtiöitä säätelevää IFRS-tilinpäätösnormiston vuokrasopimuksia käsittelevää standardia IAS 17 *Leases* sekä standardiin kohdistuvaa suunnitelmaa standardin sisällön muuttamisesta ja sitä miten suunnitellut muutokset on otettu vastaan ja mikä vaikutus sillä olisi toteutuessaan pörssiyhtiöiden tilinpäätösinformaatioon.

Idean aiheeseeni sain osallistuttuani IFRS-standardeja käsittelevälle kurssille, jossa minulle selvisi, että pörssiyhtiöissä vuokrasopimuksissa noudatettavat kirjaussäännöt poikkeavat osakeyhtiötä koskevista säännöksistä ja kiinnostukseni IAS 17 vuokrasopimuksia koskevaan standardiin syvemmin heräsi. Voimassa olevan standardin mukaan IFRS-standardeja noudattavien yritysten on tällä hetkellä esiteltävä osa vuokrasopimuksista tilinpäätöksessä taseessa varoina ja velkoina, kun taas, ei IFRS-standardeja noudattavat yritykset, kuten osakeyhtiöt Suomessa, voivat viedä kaikki vuokrasopimukset suoraan kuluna tuloslaskelmaan.

Tein kurssiini liittyvän laajemman tehtävän IAS 17-standardista ja sain tietää, että olemassa olevaan standardiin oli jo pitkään suunniteltu muutosta, koska sen koetaan antavan mahdollisuuden luokitella vuokrasopimuksia siten, että sillä voidaan vaikuttaa yrityksen tilinpäätösinformaatioon omien etujen mukaisesti. Suunnitellut muutokset koskevat kaikkien vuokrasopimuksien yhtenäistämistä siten, että kaikki vuokrasopimukset tulotaisiin näkemään IFRS-tilinpäätösstandardeja noudattavien yritysten tilinpäätöksessä taseessa varoina ja velkoina, jolla halutaan parantaa tilinpäätöksestä saatavaa informaatiota yrityksen todellisesta taloudellisesta asemasta.

Sain ilokseni huomata, että uuden standardiluonnoksen julkaisun ajankohta on sama, kun olin ajatellut alkaa opinnäytetyötäni työstämään ja päätin, että haluan tutkia uusimman luonnoksen sisältöä ja sitä miten suunnitellut muutokset toteutuessaan näyttäisivät pörssiyhtiöiden tilinpäätöksessä. IFRS-standardeja käsittelevällä kurssillani kuulin myös, että suunnitellut muutokset ovat herättäneet paljon erilaisia mielipiteitä vuosien varrella, sekä puolesta, että vastaan. Kärkkäimmät kriitikot olivat jopa sanoneet, että muutos aiheuttaa uuden maailman laajuisen laman toteutuessaan, vaikka sijoittajille tämän koetaan yleisesti olevan hyvä uutinen. Pidin saatua palautetta mielenkiintoisena ja päätin, että haluan opinnäytetyössäni tutkia myös mitä palautteita uudet suunnitelmat standardin muutoksesta on yleisöltä saanut.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset

Viimeisin muutoksen luonnos on julkaistu 16.5.2013 ja se altistettiin kommentoinnille 120 päivän ajaksi. Opinnäytetyön tavoitteena on tutustua luonnoksen sisältöön ja siihen mitä vaikutusta suunnitelluilla muutoksilla tulisi olemaan pörssiyhtiöiden tilinpäätösinformaatioon. Tarkoituksena on tuoda esiin löytämät havainnot käyttämällä kahdeksan eri pörssiyhtiön tilinpäätöstietoja 2012 esimerkkinä siitä, että miten tilinpäätösinformaatio muuttuisi ja miltä tilinpäätöstiedot näyttäisivät, jos suunnitellut muutokset olisivat olleet voimassa jo tilinpäätöksiä 2012 laadittaessa.

Kommentointiperiodin aikana voi kuka tahansa asiasta kiinnostunut henkilö tai organisaatio osallistua kommentointiin IFRS-säätiön ylläpitämällä kotisivuilla siihen varatussa osiossa. Annetut palautteet julkaistaan yleisölle luettavaksi numerojärjestyksessä sitä mukaa, kun niitä kertyy aikaväliltä 16.5.–13.9.2013. Kertyneiden kommenttien julkaisuista huolehtii eurooppalaisen IFRS-säätiön kanssa yhteistyötä tekevä yhdysvaltalainen FAF-säätiö ja ne ovat luettavissa säätiön hallituksen FASB:n kotisivuilla. Tavoitteenani on myös tutkia tarkemmin 50 ensimmäistä kommenttia ja tehdä niistä yhteenveto mitä palautetta muutoksen luonnos saanut.

Olen jakanut opinnäytetyön tavoitteet alhaalla olevan mukaisesti kahteen osaan a) ja b):

- a) **Miten muutoksen luonnos on otettu vastaan ja mitä palautetta se on saanut.**
- b) **Mikä vaikutus esitetyillä muutoksilla tulisi olemaan pörssiyhtiöiden tilinpäätösinformaatioon.**

1.2 Tutkimusote

Opinnäytetyön tutkimusote on luonteeltaan kvalitatiivinen ja tutkimani lähdeaineisto koostuu pääosin sekundaariaineistosta. Opinnäytetyössäni olen empiirisenä aineistona käyttänyt alan kirjallisuuden lisäksi julkisia tilinpäätösaineistoja kymmenestä eri kansainvälisestä pörssiyhtiöstä sekä luonnoksesta julkaistuja kommentteja FASB:n Internet-sivuilta.

1.3 Aineiston keruu ja rajaukset

Aineisto, jota olen opinnäytetyössäni tutkinut, on pääosin tekstiä mikä on yksi laadullisen aineiston ja kvalitatiivisen tutkimusotteen tunnusmerkkejä. (Eskola & Suoranta 2000, 15). Empiirisenä aineistona olen käyttänyt IFRS-säätiön uuden standardiluonnoksen lisäksi julkistuksen saamia palautteita FASB:n ylläpitämällä kotisivuilla sekä muuta julkista Internetistä löytynyttä materiaalia, kuten alan lehtiartikkeleita.

Opinnäytetyössä käsitellään aihetta pörssiyhtiön näkökulmasta vuokralle ottajana ja muutoksen aiheuttamaa vaikutusta tasepainotteisesti. Työssä ei käsitellä muutoksen vaikutuksia suoranaisesti vuokralle antajan näkökulmasta eikä mahdollisia vaikutuksia rahavirta-, verotus- tai muihin taloudellisiin tai kirjanpidollisiin laskelmiin. Työssä ei käsitellä erikseen muutoksen mahdollisia vaikutuksia pörssiyhtiön sisällä tapahtuviin vuokriin, kuten vuokraaminen omalle tytäryhtiölle, eikä muihin yksittäisiin tapahtumiin tai kommentoineissa ja kirjoitteluissa mahdollisesti esitettyihin ongelmakohtiin, vaan sen on tarkoitus antaa yleiskuva muutoksen mahdollisista vaikutuksista tilinpäätösinformaatioon ja siitä mihin yritysten eri sidosryhmät tulee mahdollisesti varautua muutoksen mennessä läpi ja miten se on yleisesti otettu vastaan.

1.4 Tutkimuksen hyödynnettävyys

Samasta aiheesta en ole löytänyt opinnäytetyötä missä käsiteltäisiin vuokrasopimuksia pörssiyhtiön näkökulmasta vuokralle ottajana ja viimeisimmän muutoksen luonnoksen 13.5.2013 mahdollisia vaikutuksia tilinpäätökseen. Aiheesta on kirjoitettu enemmän olemassa olevan standardin pohjalta tai sen yksittäisistä kohdista. Viimeisin aiheeseen lähemmin liittyvä opinnäytetyö jonka olen löytänyt, käsittelee standardin muutosta osakeyhtiö Andritz Oy:n näkökulmasta. Andritz Oy laati tilinpäätöksensä IFRS-konsernitilinpäätöksen mukaisesti ja se on toteutettu erillisenä toimeksiantona kyseiselle yritykselle. Opinnäytetyö on tehty olemassa olevista toimitiloihin liittyvistä vuokrasopimuksista vuonna 2011. Opinnäytetyössä käsitellään hyvin laaja-alaisesti IAS17-standardia ja sen mahdollista muutoksesta edellisen standardiluonnoksen vuonna 2010 julkaisun pohjalta josta johtuen työstä on löydettävissä paljon yhtäläisyyttä verrattuna omaan opinnäytetyöhöni. Opinnäytetyö on nimeltään *Muuttuvan vuokrasopimusstandardin IAS17 vaikutus Andritz Oy:n kirjanpitoon* ja sen on kirjoittanut Anu Häkkinen Mikkelin ammattikorkeakoulusta 16.5.2011. (Häkkinen 2011, 1).

Opinnäytetyötäni voivat hyödyntää itse opinnäytetyötä tekevät oppilaat sekä IFRS standardeista kiinnostuneet henkilöt. Opinnäytetyötäni voidaan käyttää opetusmateriaalina tai esimerkkinä ulkoiseen laskentaan liittyvillä kursseilla missä IFRS tilinpäätösnormistoa käsitellään. Toivon, että oma opinnäytetyö saisi myös muita oppilaita kiinnostumaan aiheesta syvemmin sekä innostuksen oman opinnäytetyön aihevalintaan.

2 Vuokrasopimukset liiketoiminnassa ja tilinpäätöksessä sekä informaatiota säätelevät tilinpäätösnormistot

Yritykset solmivat usein vuokrasopimuksia siitä syystä, että heidän ei tarvitse sitoa omaa pääomaansa johonkin haluamaansa hyödykkeeseen vaan yritys voi vuokrata hyödykkeen ostamisen sijaan. Vuokraamisella yritys voi joissakin tapauksissa parantaa myös taloudellisia tunnuslukuja tilinpäätöksessä, kuten tapauksissa joissa hyödykkeet ostettuna pankkilainalla, näkyisivät tilinpäätöksessä taseessa velkana, kun taas vuokraamalla kulut menevät suoraan tuloslaskelmaan eivätkä näy yritystä rasittavana velkana. (Troberg 2003, 136-137). Tyypillisimpiä vuokrattavia asioita yrityksille ovat liiketilat, autot, puhelimet, eri toiminnanohjausjärjestelmät, tietokoneet sekä muut hyödykkeet yritystoiminnassa.

Se, miten eri vuokrasopimuksia käsitellään yrityksen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä, määräytyvät muun muassa yrityksen juridisen muodon, maantieteellisen sijainnin ja koon mukaan. Tunnetumpia tilinpäätösnormistoja Suomalaisen kirjanpitonormistomme FAS:n (Finnish Accounting Standards) lisäksi ovat IFRS (International Financial Reporting Standards) sekä US GAAP (United States Generally Accepted Accounting Principles). FAS:n tilinpäätösperiaatteet pohjautuvat velkojien suojaan/näkökulmaan ja varovaisuuden periaatteeseen, IFRS ja US GAAP sijoittajien näkökulmaan sillä erotuksella, että US GAAP tilinpäätösperiaatteet ovat enemmän konservatiivisia/sääntöpohjaisia ja sitä kautta enemmän pakottavampia. Eri näkökulmista johtuen, tilinpäätöstä koskevat säännökset ja niitä koskevat tulkintaohjeet sekä tilinpäätöksestä saatava informaatio, poikkeavat toisistaan. (Tomperi 2013, 221-223).

2.1 Suomen kirjanpitojärjestelmä FAS

Suomessa noudatetaan Suomen lakia, joista keskeisimmät ovat Kirjanpitolaki (30.12.1997/1336), Kirjanpitoasetus (30.12.1997/1339) sekä Arvonlisäverolaki (30.12.1993/1501) ja muita asetettuja kirjanpitosäännöksiä, jonka kokonaisuudesta käytetään myös nimeä FAS. Suomen kirjanpitolait ja säännöt perustuu Euroopan yhteisöjen tilinpäätösdirektiiveille, jota pidetään enemmän tulon selvittämistavoitteellisempänä ”meno-tulo periaate”, kuin IFRS-tilinpäätösnormistoa, jota pidetään ajattelutavaltaan tasekeskeisempänä. (Leppiniemi 2003, 13-14). Suomessa kaikki, jotka harjoittavat liike- tai ammattitoimintaa, ovat kirjanpitolain (30.12.1997/1336) 1 luvun 1:§n mukaan kirjanpitovelvollisia.

Suomalaisen kirjanpitojärjestelmän FAS:n ja kansainvälisen IFRS tilinpäätösnormiston näkyvin ero vuokrasopimusten käsittelyssä on se, että FAS ei tunne leasingrahoitusso-
pimuksia lainkaan. Konsernitilinpäätöksessä voidaan kuitenkin leasingrahoitusso-
pimuksella hankittu hyödyke merkitä vuokralle ottajalle ostona ja vuokralle antajalle
myyntinä. Suomalaista kirjanpitojärjestelmää noudattavat yritykset eivät esitelle lea-
singrahoitusso-
pimuksia ja niillä hankittua omaisuutta tilinpäätöksessä taseessa varoina
eikä velkoina vaan yritykset kirjaavat vuokrat menoina sitä mukaan, kun niistä tulee
laskuja muiden vuokrasopimusten tapaan. FAS kuitenkin määrää, että tilinpäätöksen
liitetietiedoissa voimassa olevista sopimuksista sekä niiden keskeisimmistä ehdoista on
kerrottava koskien myös edellisiä ja tulevia tilikausia. (Tomperi 2009, 55).

Suomessa pörssiyhtiöiden on tullut laatia tilinpäätöksestä 2005 alkaen kansainvälistä
IFRS-tilinpäätösnormistoa noudattaen. Muutoksen syynä on ollut se, että sijoittajien on
helpompi vertailla yrityksen tunnuslukuja ja sillä on saavutettu kansainvälistä vertailu-
kelpoisuutta pörssiyhtiöiden tilinpäätösinformaatioista. (Roine 2005, 1).

2.1 Yhdysvaltalainen tilinpäätösnormisto U.S. GAAP

U.S. GAAP on yhdysvaltalainen tilinpäätösnormisto, joka on vastine eurooppalaiselle IFRS-tilinpäätösnormistolle. U.S. GAAP-standardien takana oleva säätiö on nimeltään FAF (Financial Accounting Foundation), joka on perustettu 1972. FAF-säätiön ylin päättävä elin, sekä standardien laatija ja parantelija, on FASB (Financial Accounting Standards Board). IFRS-säätiön hallitus IASB aloitti vuonna 2002 yhteistyön FASB:n kanssa tavoitteenaan standardien samankaltaistaminen ja erojen poistaminen standardien väliltä yhteistyössä.

FAF-säätiön organisaatorakenne on hyvin samankaltainen, kuin IFRS-säätiönkin. Monet isoimmat pörssiyritykset saattavat myös Suomessa laatia tilinpäätöksensä vertailutiedot IFRS:n lisäksi U.S. GAAP:n mukaan. U.S. GAAP:n vuokrasopimuksia käsittelevä standardi on FAS 13 *Accounting for leases*. (Financial Accounting Standards Board 2013.)

U.S. GAAP-standardisto on laadultaan pakottavampi ja yksityiskohtaisempi, kuin IFRS-standardisto ja se myös näkyy tilinpäätöksessä ja vuokrasopimusten käsittelyssä. FAS 13 standardi luokittelee vuokrasopimukset jaettavaksi kahteen ryhmään, rahoitusleasingsopimukset ja muut vuokrasopimukset, samaan tapaan kuin IFRS-standardikin mutta muun muassa sillä erotuksella, että jos vuokrasopimuksen kohteena olevan hyödykkeen käyttö/taloudellinen ikä on 75 % tai enemmän tai vuokrien laskettu nykyarvo on 90 % tai enemmän kohteen käyvästä arvosta, luokitellaan sopimukset aina rahoitusleasingsopimukseksi. (Financial Accounting Standards Board 1976,8).

2.2 Kansainvälinen tilinpäätösnormisto IFRS

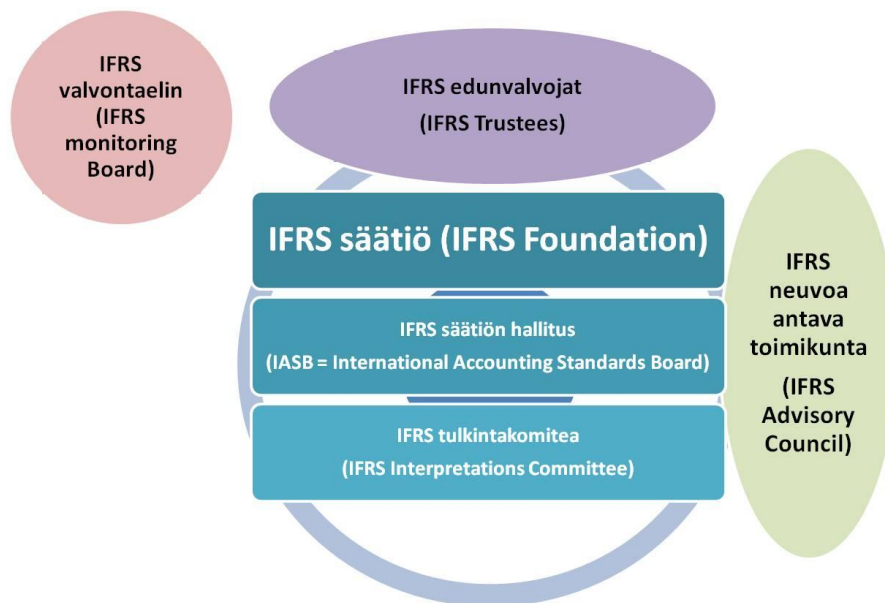
IFRS on kansainvälinen tilinpäätösnormisto, joka on käytössä muun muassa kaikilla listayhtiöillä Euroopan unionin alueella. Suomen kirjanpitolain (1336/1997) 7 a luvun 2:§n mukaan IFRS-tilinpäätöstä käyttävät listayhtiöiden lisäksi yritykset jotka haluavat tai voivat laatia IFRS-tilinpäätöksen mutta muille, kuin pörssiyrityksille, IFRS-tilinpäätöksen laatiminen on vapaaehtoista.

IFRS-tilinpäätösnormistoon kuuluvat itse standardit nimeltään IFRS ja IAS sekä lisäksi tilinpäätöksen esittämistä ja laatimista koskevat yleiset perusteet *Framework* sekä tulkintaohjeet IFRIC ja SIC. IFRS-standardeja on tällä hetkellä 13 kappaletta ja vanhempia IAS-standardeja 41 kappaletta. Tulkintaohjeita IFRIC on tällä hetkellä 21 kappaletta ja vanhempia SIC-tulkintaohjeita yhteensä 33 kappaletta ja näiden lisäksi on vielä pienille ja keskisuurille yrityksille (SMEs=small and medium-sized entities) suunnatut IFRS-standardit, joissa on helpotuksia standardeissa pienemmille yrityksille, jotka haluavat tehdä IFRS:n mukaisen tilinpäätöksen. (Deloitte Global Services Limited 2013).

3 IFRS-säätiö ja sen tarkoitus sekä organisaation rakenne

IFRS-standardeja laatii Eurooppalainen, ei voittoa tavoitteleva säätiö, nimeltään IFRS Foundation. IFRS Foundation tarkoituksena on laatia yksinkertaisia, korkealaatuisia ja ymmärrettäviä sekä kansainvälisesti hyväksytyjä tilinpäätösstandardeja. IFRS on julkaissut standardeja vuodesta 1973 lähtien ensiksi nimellä IASC (International Accounting Standards Committee) ja sittemmin vuonna 2001 nimellä IFRS. Tavoitteena IFRS:llä on luoda yhtenäinen tilinpäätösnormisto, joka soveltuisi kaikkien maiden, niin listayhtiöiden, kuin pienempienkin yritysten käyttöön. (IFRS Foundation 2013).

Yhtenäisellä normistolla halutaan parantaa muun muassa vertailukelpoisuutta ja läpinäkyvyyttä tilinpäätöksissä, josta eniten hyötyisivät sijoittajat. (Haaramo 2012, 32). IFRS-tilinpäätösnormistoa käytetään maailman laajuisesti ja se on yleistymässä koko ajan. Alhaalla olevassa kuviossa on havainnollistettuna tiivistetysti IFRS:n organisaation rakennetta.

Kuvio 1. IFRS-organisaatio rakenne 2013

IFRS-säätiön ylin päättävä ja valmisteleva elin on säätiön hallitus IASB (International Accounting Standards Board), joka vastaa myös IFRS-standardien laatimisesta ja julkaisemisesta. IASB:n täysipäiväisiä jäseniä on tällä hetkellä 15 kappaletta. IASB toimii yhteistyössä muiden eri asiantuntija tahojen kanssa, organisaation sisällä ja ulkopuolella, ja he suunnittelevat ja kehittelevät uusia standardeja sekä parantelevat vanhoja standardeja jatkuvasti.

IFRS-säätiöön kuuluu myös IFRS-tulkintakomitea (IFRS Interpretations Committee), jonka jäseniä on tällä hetkellä 14 kappaletta. Tulkintakomitean tehtävänä on laatia sekä parannella vanhoja IFRIC- ja SIC-tulkintaohjeita.

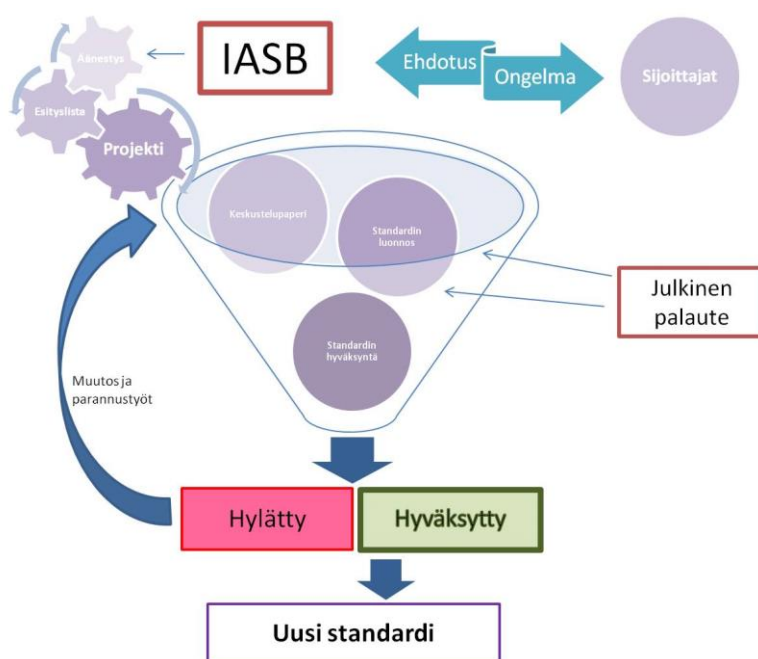
IFRS-säätiö toimii yhteistyössä IFRS-neuvoa-antavatoimikunnan (IFRS Advisory Council) kanssa, johon kuuluu useita eri alan asiantuntijoista eri maista. Neuvoa-antavatoimikunnan jäsenet ovat muun muassa IFRS-käyttäjiä, analyytikoita, tilintarkastajia, sijoittajia ja muita alan asiantuntijoita.

IFRS-organisaation toimia valvoo IFRS-edunvalvojat (IFRS Trustees), jonka jäsenet valitaan ympäri maailmaa aina kolmen vuoden toimikaudeksi kerrallaan. IFRS-edunvalvojat valvovat asioita kuten IASB:n laatimaa strategiaa, suunnitelmien toteutumista, tehokkuutta, budjettia ja vastaa jäsenten nimittämisestä IASB:hen, IFRS tulkintakomiteaan ja IFRS:n neuvoa-antavatoimikuntaan (IFRS Advisory Council). (IFRS Foundation 2013.)

IFRS-organisaatioon kuuluu myös valvontaelin (IFRS monitoring Board), joka on perustettu vuonna 2009. Valvontaelimen tarkoituksena on varmistaa IFRS-säätiön julkinen vastuuvollisuuden sekä valvonnan toteutuminen ja se on perustettu tehostaakseen säätiön toimintaa. (Euroopan komissio 2012, 2).

4 Uuden IFRS-standardin luominen ja olemassa olevan standardin muuttaminen käytännössä

Uuden standardin suunnittelu tai olemassa olevan standardin muutos- ja kehitysideoit lähtevät yleensä sijoittajilta ilmenneistä tarpeista ympäri maailmaa. IASB keskustelee ja pohtii uusista tarpeista ja havainnoistaan IFRS-standardeihin liittyen ja järjestää julkisia tapaamisia missä he päättävät käsiteltäviksi ja myöhemmin kehitettäväksi otettavat asiat muun muassa äänestäen. Kuviossa 2 on havainnollistettuna tiivistetysti standardin muutos- ja luomisprosessi.

Kuvio 2. IFRS-standardin luominen

Uuden standardin syntyminen ja kehitys lopulliseksi IASB hyväksymäksi IFRS-standardiksi on kuusi vaihetta, johon osallistuu asiasta kiinnostuneita ihmisiä ja asiantuntijoita sekä organisaatioita kaikkialta maailmasta. Ensimmäiseksi käsiteltävä asia asetetaan esityslistalle, toiseksi suunnitellaan asialle projekti, kolmanneksi julkaistaan keskustelupaperi (DP=discussion paper), neljänneksi julkaistaan standardin luonnos (ED=exposure draft), viidenneksi hyväksytään standardi ja lopuksi pidetään tapaamisia eri elinten kanssa missä käsitellään käytännön toteutumisesta ja mahdollisista odottamattomista vaikutuksista päätökseen. Vaiheissa kolme ja neljä altistetaan työt kommentoitavaksi suurelle yleisölle. (IFRS Foundation 2013.)

5 Vuokrasopimuksia koskeva IFRS-standardi IAS 17

5.1 Vuokrasopimusstandardin historia

Varhaisimpia säännöksiä leasingisopimuksia koskien on säädetty jo 1950 ja 1960 luvulla Yhdysvalloissa, jossa herättiin ongelmaan vuokrasopimuksissa, jotka muistuttivat muodoltaan enemmänkin ostoja, kuin vuokraamista. Tällöin säädettiin, että rahoitusmuotoiset vuokrasopimukset tulee näkyä yrityksen taseessa ostojen tapaan. (Troberg, 135-136). Myöhemmin vuonna 1982 syntyi Eurooppalainen IFRS-tilinpäätösnormistossa vuokrasopimuksia koskeva standardi IAS 17. IAS 17 määräsi vuokrasopimukset jaettavaksi kahteen ryhmään rahoitusleasingisopimukset ja muut vuokrasopimukset. IAS 17 standardi oli aluksi nimeltään *Accounting for Leases*. Vuonna 1997 IAS 17 *Accounting for Leases* korvattiin IAS 17 *Leases* standardilla. Myöhemmin standardiin on tehty pieniä muutoksia, jotka ovat liittyneet toisten standardien muutoksiin, kuten IAS 1 Tilinpäätöksen esittäminen 2007, joilla on ollut myös vaikutusta IAS 17 sisältäviin säännöksiin. (IFRS Foundation 2012, 1).

Viimeisin vuokrasopimusstandardin kehittämistä varten asetettu työryhmä on toiminut vuodesta 2006. Yhteistyöryhmästä löytyy asiantuntijoita sekä IASB:stä, että FASB:sta. Työryhmän tavoitteena on kehittää vuokrasopimusten käsittelyä tilinpäätöksessä siten, että se palvelisi molempia osapuolia ja edistäisi tavoitetta IFRS:n ja U.S.GAAP:n standardierojen poistamisesta. (IFRS Foundation 2013).

IASB:n ja FASB:n yhteistyöryhmä on suunnitellut IAS 17-standardiin muutoksia, jotka koskevat vuokrasopimuksen käsittelyjen yhtenäistämistä. He haluaisivat, että kaikki vuokrasopimukset nähtäisiin tilinpäätöksessä leasingrahoitusopimusten kaltaisesti.

Muutoksesta aihetta on esitelty ensimmäisen kerran vuonna 2009 keskustelupaperin (DP) muodossa, joka julkaistiin alttiiksi kommentoinnille ja keräsi kommentteja yhteensä 290 kappaletta. Tämän jälkeen aihe vedettiin takaisin työstettäväksi ja julkistettiin standardin luonnos (ED) 17.8.2010. Standardin luonnos oli alttiina kommentoinnille noin neljä kuukautta 15.12.2010 asti, jonka aikana se sai kerättyä kommentteja 760 kappaletta. Tämän jälkeen IASB ja FASB vetivät luonnoksen uudestaan työn alle. Viimeisin ED on julkaistu toukokuussa 2013, jonka kommentointiperiodi päättyi 13.9.2013. (IFRS Foundation 2013).

5.2 Vuokrasopimusstandardin tämän hetkiset määritykset

Tällä hetkellä IFRS:n IAS17 määrittelee, että kaikki yrityksessä olevat vuokrasopimukset ovat joko rahoitusleasingsopimuksia tai operatiivisia vuokrasopimuksia/muita vuokrasopimuksia. Rahoitusleasingsopimuksia käsitellään kirjanpidossa, kuten se olisi yrityksen ostama tuote, jolle tehdään poistosuunnitelma. Rahoitusleasingsopimus päätetään tilinpäätöksessä taseeseen varoiksi ja veloiksi sekä siitä tehdyt poistot tulostilille. Muita vuokrasopimuksia käsitellään kirjanpidossa kuluina, jotka päätetään tilinpäätöksessä tulostilille tasaerinä tai muulla paremmin kuvaavalla systemaattisella tavalla niiden vuokra-aikana. (IASCF 2008, 350-355).

5.2.1 Rahoitusleasingsopimukset

Rahoitusleasingsopimuksiksi luokiteltavat vuokrasopimukset määritellään seuraavasti: laite on mahdollista lunastaa omaksi vuokrakauden jälkeen, vuokra-aika käsittää koko laitteen käyttöiän, diskonttausarvo on lähelle hankintahintaa, sopimus on räätälöity vuokralle ottajaa varten, vuokrasopimuksen keskeytyessä ottaja joutuu maksamaan koko vuokran. Kaikki rahoitusleasingsopimukset on laskettava käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Käypään arvoon laskettaessa ovat vuokratulot diskontattava nykyarvoonsa ja verrattava vähimmäisvuokrien nykyarvoon, joista aina pienempi summa kirjataan kirjanpitoon. Rahoitusleasingsopimuksille tehdään myös poistosuunnitelma samaan tapaan, kuin muillekin vastaavanlaisille hyödykkeille. (KPMG 2004, 148).

5.2.2 Muut vuokrasopimukset

Muut vuokrasopimukset, jotka tunnetaan myös nimellä operatiiviset vuokrasopimukset ja käyttöleasingsopimukset, ovat tällä hetkellä sopimuksia, jotka eivät täytä rahoitusleasingsopimusten kriteerejä. Muihin vuokrasopimuksiin sisältyy tyypillisesti isoissa pörssiyhtiöissä asioita, kuten vuokrattavat kiinteistöt tai niiden osat, esimerkiksi tehdas-tilat ja niiden maa-alueet, autoja, lentokoneita, atk-laitteita ja muita vuokrasopimuksia, joita koskevia hyödykkeitä, ei ole mahdollista lunastaa omaksi solmitun vuokrasopimuksen päätyttyä tai niiden käyttöikä on vuokrasopimuksen kesto huomattavasti pidempi. (Troberg 2003, 136-137.)

5.3 Suunnitellut muutokset vuokrasopimusstandardiin

Mikäli suunnitellut standardin muutokset menevät läpi, tulee sillä olemaan merkittävä vaikutus tilinpäätösinformaatioon, koskien näkyvämmin operatiivisia/muita vuokrasopimuksia sekä niiden käsittelyä kirjanpidossa. Uusimman luonnoksen mukaan kaikki vuokrasopimukset tullaan tunnistamaan tilinpäätöksessä taseessa varoiksi ja veloiksi nykyisten rahoitusleasingsopimusten kaltaisesti. Luonnoksen mukaan myös vanha luokittelumalli, rahoitusleasingsopimukset ja muut vuokrasopimukset, tulisivat jäämään pois ja tilalle tulisivat uudet säännökset luokituksilla vuokrasopimustyyppi A ja vuokrasopimustyyppi B. Erityisen merkittäviä vaikutuksia tulisi kokemaan yritykset, joiden muihin vuokrasopimuksiin tällä hetkellä sisältyy paljon erilaisia ja eripituisia sopimuksia, jotka tulee myös ottaa huomioon säännösten muuttuessa ja luokiteltava uudestaan. Myös nykyinen laskentamalli erityyppisille vuokrasopimuksille tulisi muuttumaan. (KPMG 2013, 1.)

5.3.1 Suunniteltu luokittelumallit

Luonnoksen mukaan kaikki yli 12 kuukautta kestävät vuokrasopimukset tuldtisiin tunnistamaan taseessa varoina (oikeus käyttää hyödykettä) ja velkoina (velvollisuus maksaa vuokraa), joista käytetään luonnoksessa termiä ”käyttöoikeus” (”right of use”). Kun vuokrasopimukset ovat tunnistettu, luokitellaan sopimukset kahteen tyyppiin A ja B. Kuviossa 3 *Vuokrasopimusten luokittelu A- ja B -tyyppiin* on havainnollistettuna vuokrasopimusten ryhmittely pääpiirteittäin.

Kuvio 3. Vuokrasopimusten luokittelu A-tyyppiin ja B-tyyppiin

A-tyyppiin kuuluvat vuokrasopimukset, jotka koskevat pääosin tavaroita, laitteita, ajoneuvoja, lentokoneita muita tämän kaltaisia asioita. B-tyyppiin kuuluvat pääosin vuokrasopimukset kiinteistöistä tai sen osista, mukaan lukien maa-alueet, jos ne kuuluvat luontaisena osana kiinteistön vuokraamista. (IFRS Foundation 2013, 6.)

5.3.2 Suunniteltu laskentamalli

Alle 12 kuukautta olevat sopimukset lasketaan kuten operatiiviset sopimukset nykyisen käytännön mukaan. Vuokrasopimustyypeissä A ja B vuokraajan tulee laskea kaikki vuokrasopimuksesta syntyvät maksut nykyarvoon ja viedä taseeseen varoiksi ja veloiksi. Vuokrasopimuksen tyyppi A jaetaan korko-osaan ja hyödykeosaan. Hyödykeosa poistetaan tasaisesti sen arvioidun tai oletetun taloudellisen iän perusteella, joka kuvastaa siitä saatavaa hyötyä. Korko-osa poistetaan hyödykkeen diskontatulla korolla laskevasti vuokra-aikana. A-typin poistomenetelmä tunnetaan myös nimellä etupainopainomenetelmä.

Vuokratyyppi B poikkeaa A-typin laskentatavasta siten, että vuokraaja ei esitle korkoa ja hyödykettä erikseen tilinpäätöksessä vaan se poistetaan tasaisesti siten, että sekä korko ja hyödyke jaetaan kulupohjaisesti vuokra-ajalle ja vuokraaja esittää vain yhden summan hyödykettä poistaessa joka toistuu tilinpäätöksessä kausittain. Vuokralleottajan tulee kuitenkin myös tarkistaa hyödykkeen arvostus ja poistosuunnitelma kausittain sekä tarpeen tullen muuttaa sitä, jos se ei vastaa arvioitua taloudellista hyötyä tai käyttöikää ja siitä koituvia kustannuksia. Taulukossa 1. on A-typin ja B-typin laskentatapa havainnollistettuna.

Taulukko 1. Esimerkki A-typin ja B-typin laskentatavasta

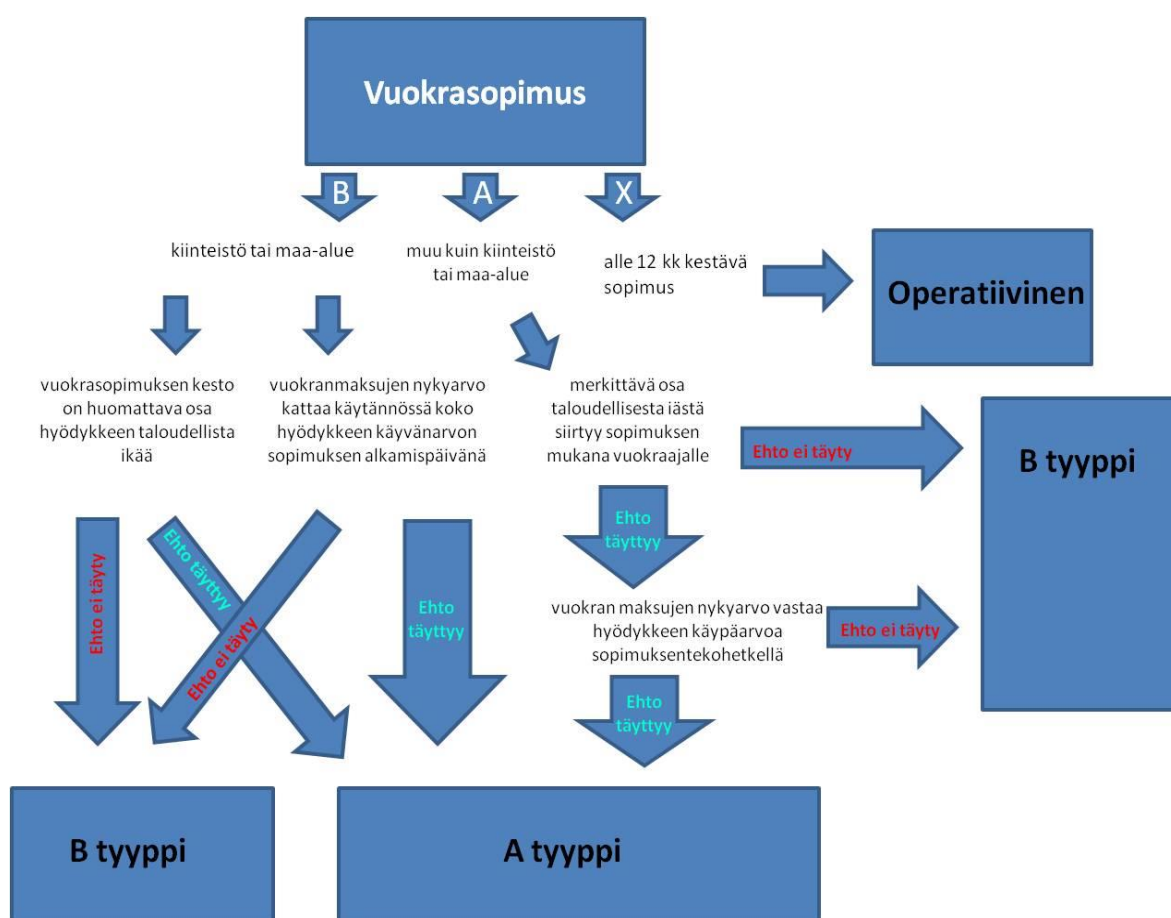
Esimerkki A ja B tyypin laskentatavasta kolme vuotta kestäväällä sopimuksella							
	A tyyppi				B tyyppi		
Vuosi	0	1	2	3	1	2	3
Tase							
Varat	1000	667	334		767	401	
Velat	(1000)	767	401		767	401	
Tuloslaskelma							
Operatiiviset kulut		333	333	333	400	400	400
Korkokulut		100	67	33			
Vuokrakulut yht:		433	400	366	400	400	400
Kaikki yht:			1199			1199	

Tilanteita, joissa A- ja B-tyyppin vuokrasopimuksesta esitettäviä summia tilinpäätöksessä on arvioitava uudestaan, voivat syntyä esimerkiksi toimitilan vuokrasopimukselta, joiden vuokratulot ovat sidottuja indeksikorotuksiin tai muissa vuokrasopimuksessa esiintyvissä ehdoissa on merkittäviä muutoksia. Muutoksia voivat olla asiat kuten arvioidun vuokra-ajan muutos tai sopimuksen purkautuminen kokonaan. Luonnoksen mukaan, jos muutos sopimuksessa on merkittävä, on se myös muutettava ja huomioitava tilinpäätöksessä kausittain. (IFRS Foundation 2013, 8-9.)

Luokittelu tyypeiksi A ja B (duaalimalli) on näkyvin muutos edelliseen luonnokseen 2010, joka sisälsi vain yhden laskentatavan kaikille vuokrasopimuksille. Luokittelulla A ja B on IASB vastannut ongelmaan, joka sai runsaasti palautetta edellisellä palautekierroksella luonnoksesta 2010. Palautteet koskivat problematiikkaa etupainomenetelmässä, erityisesti vuokrattujen kiinteistöjen kohdalla, jonka ei koettu heijastavan niiden todellista taloudellista vaikutusta. Uusi luonnos antaa myös mahdollisuuden olla tunnistamatta 12 kuukautta ja sen alle kestävät vuokrasopimukset taseessa mikä ei ollut edellisen luonnoksen mukaan mahdollista. (IFRS Foundation 2013, 5).

5.3.3 Muut laskenta- ja luokittelumalliin vaikuttavat ehdot

Vuokrasopimusten luokitteluun ja laskentatapaan vaikuttaa myös se, että kuinka suuri osa vuokrakohteena olevasta hyödykkeestä saatavasta taloudellisesta hyödystä, käyttäjästä tai arvosta siirtyy sopimuksessa vuokralle ottajalle. Vuokrasopimuksien luonteesta riippuen määrättyt ehdot täytettyään voidaan myös pääolettamuksesta poiketa ja luokitella hyödyke toisinkin. Kuviossa 4 on havainnollistettuna luokitteluun vaikuttavat ehdot ja luokitteluprosessi.

Kuvio 4. Vuokrasopimusten luokitteluun vaikuttavat muut ehdot

Muutoksen luonnos määrittelee, että A-tyyppiin kuuluvat hyödykkeet, joiden merkittävä osa taloudellisesta iästä siirtyy sopimuksen mukana vuokraajalle. A-tyyppiin kuuluvat myös hyödykkeet, joiden vuokran maksujen nykyarvo vastaa hyödykkeen käypäarvoa sopimuskentekohetkellä. Mikäli molemmat A-tyypin määrittelemät ehdot eivät täyty luokitellaan sopimus luokkaan B. B-tyypin vuokrasopimukset voidaan luokitella A-tyypiksi, jos vuokrasopimuksen kesto on huomattava osa hyödykkeen taloudellista ikää tai laskettujen vuokranmaksujen nykyarvo kattaa käytännössä koko hyödykkeen käyväarvon sopimuksen alkamispäivänä. (IFRS Foundation 2013, 18.)

5.4 Syyt vuokrasopimusstandardin kehittämiseen

Syy siihen, että standardia on lähdetty kehittämään, on syntynyt siitä, että nykyisen laskentamallin ei koeta antavan riittävästi tietoa sen tarvitsijoille yrityksen varoista ja veloista. Sen koetaan antavan mahdollisuuden, siihen että yritykset luokittelevat merkittävän osan yrityksissä solmittavista vuokrasopimuksista, operatiivisiksi vuokrasopimuksiksi parantaakseen tunnuslukuja ja johtavan siihen, että yrityksen taloudellisesta asemasta, ei saada muodostettua uskottavaa kuvaa. (IFRS Foundation 2013, 2-3).

6 Tutkimuksen tulokset

Tavoitteenani oli tutkia IFRS-tilinpäätösstandardiston IAS 17-standardia koskeva suunnitelmaa sen muutoksesta ja sitä miten suunnitelma on otettu vastaan ja miltä pörssiyhtiöiden tilinpäätös näyttäisi, jos suunnitelmat toteutuisivat. Selkiyttääkseni tavoitetta jaoin opinnäytetyön tavoitteeni kahteen alatavoitteeseen: a) miten muutoksen luonnos on otettu vastaan ja mitä palautetta se on saanut, b) mikä vaikutus esitetyillä muutoksilla tulisi olemaan pörssiyhtiöiden tilinpäätösinformaatioon.

a) Miten muutoksen luonnos on otettu vastaan ja mitä palautetta se on saanut

Muutoksen luonnoksen kommentointiperiodi alkoi 16.5.2013 ja kesti 13.9.2013 asti. Tämän 120 päiväsen kommentointiperiodin aikana, luonnos vastaanotti kommentteja yhteensä 638 kappaletta ympäri maailmaa, joista suurin osa kommentteista ilmestyi syyskuun aikana. Olin päättänyt jo aikaisemmin, että otan tarkempaan tarkasteluun opinnäytetyötäni varten viisikymmentä ensimmäistä kommenttia mutta vielä toukuun lopussa ei kommentteja ollut tullut, kuin alle kymmenen kappaletta julkaistuna. Hetken jo luulin, että minun tulee muuttaa suunnitelmaani, kunnes elokuun loppuun mennessä kommentteja olikin jo julkaistu yli 70 kappaletta ja sain pysyä alkuperäisessä suunnitelmassani.

Annetuista kommentteista olen etsinyt yhtäläisyyksiä muun muassa Wordin, Excelin ja PDF etsintätyökalua hyväksikäyttämällä ja tein lyhyen koosteen jokaisesta kommentista ja sen pääkohdista Word-tiedostoon. Kaikki kommentit oli kirjoitettu englanninkielellä ja paikoitellen vaikealukuisia johtuen hieman ylikohteliaista ja ympäröivästä mielipiteistä. Kommenttien pituudet vaihtelivat aina muutamasta virkkeestä arviolta jopa kymmeneen sivuun. Löysin kuitenkin paljon yhteneväisyyksiä, joista olen tehnyt taulukon ja yhteenvedon kappaleeseen 6.1 siitä miten muutoksen luonnos on otettu vastaan ja mitä palautetta se on saanut.

b) Mikä vaikutus esitetyillä muutoksilla tulisi olemaan pörssiyhtiöiden tilinpäätösinformaatioon

Valitsin tarkastelun kohteeksi sattumanvaraisesti kahdeksan eri pörssiyhtiön tilinpäätöstiedot vuodelta 2012, joiden operatiivisia vuokrasopimusmääriä halusin tutkia tarkemmin ja tietää miten tilinpäätösinformaatio valitsemieni pörssiyhtiöiden kohdallaan muuttuisi, jos suunnitellut muutokset toteutuisivat. Valitsemani yritykset olivat Finnair Oyj, Deutsche Lufthansa AG, Amerikan Airlines Inc, British Airways Plc, Nokia Oyj, Apple Inc, Kesko Oyj ja Lemminkäinen Oyj.

Tutkimuksen kohteeksi valitsin neljä kansainvälistä lentoyhtiötä syystä, että yleisesti tiedetään, tai on kirjoitettu kommentoineissa ja alan lehtiartikkeleissa, lentoyhtiöissä olevan merkittäviä summia operatiivisissa vuokrasopimuksissa lentokonekalustoon liittyen. Valitsin lentoyhtiöiksi suomalaisen Finavia Oyj:n, saksalaisen Deutsche Lufthansa AG:n, yhdysvaltalaisen Amerikan Airlines Inc:n ja englantilaisen British Airways Plc:n.

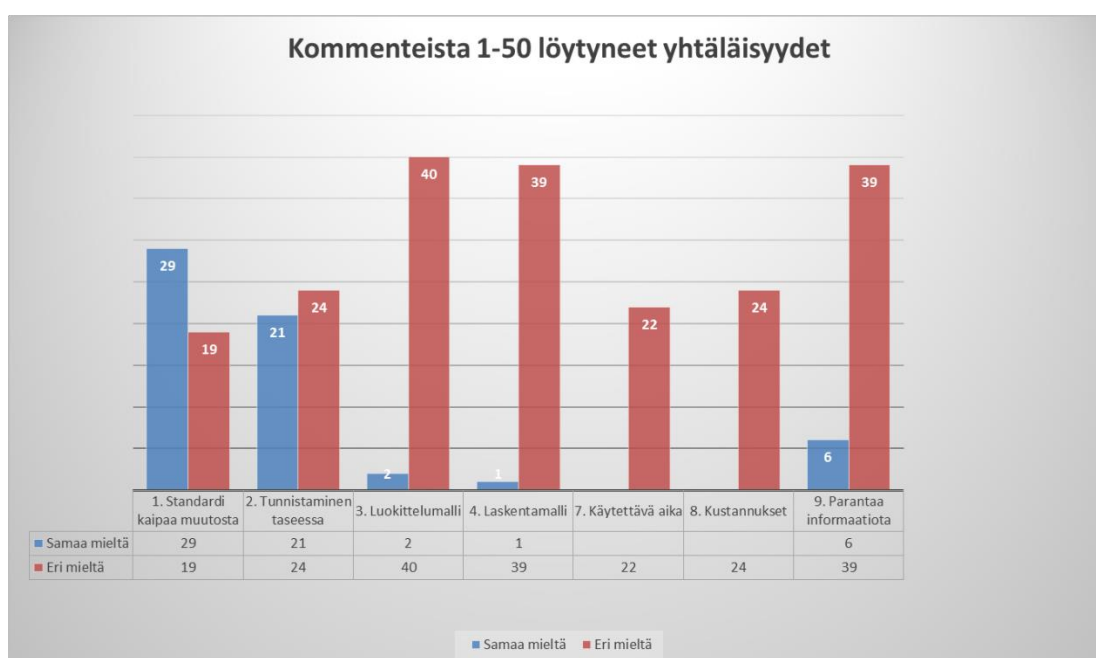
Halusin myös katsoa mikä vaikutus olisi ollut suomalaisen puhelinvalmistajan Nokian ja kilpailevan yhdysvaltalaisen Applen tilinpäätökseen ja verrata niitä toisiinsa. Applen ja Nokian valitsin siitä syystä, että pidän näitä mielenkiintoisina yrityksinä, joiden taloustapahtumia itse olen seurannut monen muun suomalaisen tavoin, runsaan kirjoittelun ja uutisoinnin ansiosta.

Halusin myös tutkia Keskon tilinpäätöksen siitä syystä, että huomasin sen yhtenä suomalaisena yrityksenä olevan osallistunut kommentointiin ja antanut kritiikkiä muutoksista kommentointiperiodeilla vuosina 2010 ja 2013. Lemminkäisen tilinpäätöksen valitsin rinnalle sattumanvaraisesti myös yhtenä merkittävänä pörssiyhtiönä Suomessa.

Etsin julkisista tilinpäätöstiedoista yrityksiä operatiiviset vuokrasopimukset liitetiedoista ja lisäsin löytäneeni summat yrityksen taseeseen varoiksi ja veloiksi sekä laskin prosentuaalisen vaikutuksen muutoksesta tase-eriin Excell-laskentataulukkoa apuna käyttäen. Löytämäni havainnot olen tuonut esille kappaleessa 6.2 jokaisesta valitsemastani yrityksestä vastauksena siitä, että mitä mahdollisia vaikutuksia uudella standardilla olisi saattanut olla tilinpäätöksiin, jos se olisi ollut jo voimassa vuonna 2012 tilinpäätöstä tehtäessä ja esimerkiksi siitä, mikä vaikutus muutoksella tulisi olemaan pörssiyritysten tilinpäätösinformaatioon. Selkeyden vuoksi olen poistanut tuhaterotitimet eri kansainvälisistä merkintätavoista johtuen sekä pyöristänyt desimaalit tilinpäätösluvuista.

6.1 Miten muutoksen luonnos on otettu vastaan ja mitä palautetta se on saanut

Pääsääntöisesti luonnoksen palaute on ollut kritiikkiä standardiin kohdistuvista muutoksen luonnoksen eri kohdista ja palautetta ovat antaneet eri yritysten laskentatoimen ihmiset yritysten puolesta vuokralle ottajan ja vuokralle antajan sekä tilinpäätöksen valmistelijan näkökulmista. Palautteet ovat kohdistuneet asioihin, kuten muutoksen aiheuttamaan työtaakkaan, lisääntyviin kustannuksiin, laskennan monimutkaisuuteen, muutoksesta saatavien etujen vähyteen, tilinpäätöksen vääristymiseen ja tulkinnan vaikeuteen tai monimutkaisuuteen. Alhaalla olevassa kuviossa on kerätty omien havaintojeni pohjalta yhdeksän eri yhtäläisyyttä kommentteista 1-50.

Kuvio 5. Kommenteista 1-50 löytyneet yhtäläisyydet

6.1.1 Standardin muutos ja operatiivisten vuokrasopimusten tunnistaminen taseessa

Vastaajista 58 % olivat yhtä mieltä siitä, että nykyistä standardia tulisi muuttaa ja se sisältää epäkohtia, joita hyväksikäyttämällä voidaan luokitella vuokrasopimuksia itselle mieluisaan suuntaan, ja ymmärtävät FASB:n ja IASB:n tavoitteen parantaa sijoittajille annettavaa informaatiota yrityksen taloudellisesta asemasta. Operatiivisten vuokrasopimusten lisääminen taseeseen ei kuitenkaan ollut vastaus kaikkien mielestä ongelmaan vaan ehdotettiin muun muassa liitetietojen lisäämistä. Vastaajista 42 % olivat taseeseen lisäämisen kannalla mutta ei välttämättä muutoksen luonnoksessa esitetyllä tavalla vaan ehdotettiin muita luokittelu tai laskutapoja taseessa esittämiseen tai joidenkin sopimusten kokonaan ulkopuolelle jättäminen, kuten arvoltaan vähäisten sopimusten tai kestoltaan alle viisi vuotisten sopimusten tai jo olemassa olevien sopimusten esittäminen.

6.1.2 Luokittelu- ja laskentatapa

Vastaajista noin 80 % olivat eri mieltä esitetystä luokittelu- tai laskentatavasta. Luokittelusta A- ja B-tyyppiin vuokrasopimuksissa koettiin monimutkaiseksi ja työlääksi prosessiksi ja ehdotettiin muun muassa yhtenäistä käsittelytapaa kaikissa vuokrasopimuksissa tai erilaista luokittelutapaa. Luokittelun ohjeet koettiin myös haastavaksi tulkita ja siihen kaivattiin täsmennystä kuvailevien sanojen, kuten ”merkittävä” ja ”huomattava” vähentämistä, joiden koettiin antavan häilyviä rajoja luokitteluun tulkitsijoilleen ja johtavan ristiriitoihin vuokralle antajan ja vuokralle ottajan tekemiin tilinpäätöksiin. Laskentatapa korko- ja diskonttokomponenteilla kritisoitiin siitä, että se aiheuttaa hurjan määrän erilaisia vertailukelvottomia tilinpäätöksiä eri korkoprosenteilla laskettuna. Ehdotettiin myös, että pörssiyhtiöt tulisi saada käyttää riskittömän koron mallia, kuten pienet ja keskisuuret yritykset luonnoksen mukaan, ja erityisesti A-tyypin laskentatapa koettiin monimutkaiseksi.

6.1.3 Kustannukset ja käytettävä aika

Vastaajista 44 % antoi kritiikkiä siitä, että muutoksen myötä koituu merkittävästi lisää kustannuksia johtuen lisääntyvästä työtaakasta joka kohdistuu erityisesti laskentatoimen ihmisiin, pieniin yrityksiin, talousosastoihin ja muihin tilinpäätöksen valmistelijoihin kuten tilitoimistoihin. Vastaajista 48 % kritisoi mahdollisen muutoksen aiheuttamaa ajantarvetta ja kokivat, että erityisesti aikaa ja miestyövoimaa veisi muutoksen siirtymävaihe, jolloin kaikki olemassa olevat vuokrasopimukset tulisi arvioida ja luokitella sekä laskea uudestaan. Lisääntyvien kustannusten tai ajan suhdetta muutoksesta saatavaan hyötyyn kritisoitiin myös monessa kommentissa ja sanottiin, että eivät vastaa muutoksesta saatavaa hyötyä. Kommenteissa ehdotettiin muun muassa siirtymävaiheelle pidempää aikaa ja erityisesti kritisoitiin vuokrasopimusten uudelleen arviointia ja tarvittaessa korjaamista tilinpäätökseen on aikaa vievänä tehdä uudestaan kausittain.

6.1.4 Muutos parantaisi tilinpäätösinformaatiota

Vastaajista 78 % ei nähnyt, että luonnoksessa ehdotetuilla muutoksilla todella parannettaisiin tilinpäätöksestä saatavaa informaatiota tai siitä ei koettu olevan hyötyjä käyttäjilleen tai valmistajilleen vaan päinvastoin. Erityisesti kritisoitiin muutoksen epäonnistumista siinä, että tilinpäätöksestä tulisi yhtään ymmärrettävämpi, jos taseen eriä kasvatettaisiin olemattomalla omaisuudella ja harhaanjohdettaisiin sijoittajia ja muita tilinpäätöksen käyttäjiä vieläkin enemmän yrityksen todellisesta taloudellisesta asemasta esityillä laskenta- ja luokittelutavoilla. Esimerkkinä käytettiin muun muassa sitä, että lainantaja voisi saada virheellisen kuvan yritykselle kuuluvasta realisoitavasta omaisuudesta arvioidessaan vakuutta antamalleen lainalle. Muutoksen koettiin myös monimutkaistavan eikä yksinkertaistavan standardia, minkä pitäisi monen kommentoijan mielestä olla IASB:n ja FASB:n tavoite standardeja suunnitellessa. Kommenteissa muun muassa ennustettiin muutoksien aiheuttavan vain ”hullunkurisia” pituuksia solmittavissa vuokrasopimuksissa ja runsaasti alle vuoden vuokrasopimuksia toteutuessaan.

6.1.5 Muu palaute alalla toimijoilta

Muutoksen kehitystä ovat jo pitkään seuranneet kaikki tunnetuimmat asiantuntijayritykset ja alalla toimijat, kuten Deloitte, BDO, KPMG, Ernest & Young ja PricewaterhouseCooper. Nämä yritykset ovat perehtyneet asioihin, kuten tilintarkastukseen, veroneuvontaan, kirjanpitoon ja muuhun taloudellista konsultaatioihin ja palveluihin ja ovat kansainvälisiä yrityksiä, jotka toimivat myös Suomessa. Yritykset ovat kirjoittaneet artikkeleita aiheesta omissa julkaisuissaan ja myös antaneet omia palautteita muutoksen luonnoksista 2010 ja 2013.

KPMG muun muassa uskoo, että muutos tulee vaikuttamaan erityisesti niihin kenellä on runsaasti, muun muassa toimitiloja koskevia, vuokrasopimuksia jotka nykyisen käytännön mukaan kirjataan muina vuokrasopimuksina. KPMG uskoo myös, että rahoittajien konvenantteihin voi tulla huomattavia muutoksia tulevaisuudessa ja vuokraaminen menettää houkuttelevaisuutensa liiketoiminnassa. (KPMG 2010, 19).

KPMG on myös antanut kritiikkiä muutoksen luonnoksesta 2013 omassa kommentissaan siitä, että ei ole selvää, että suunnitellut muutokset todella parantaisivat sijoittajille annettavaa informaatiota eikä siitä saatavat edut vastaa siitä aiheutuvia kustannuksia. KPMG pitää muutoksia sekä uutta luokittelumallia tyyppi A ja tyyppi B monimutkaisina ja lisäävänä kustannuksia, etenkin tilinpäätöksen valmistelijoille. KPMG ei usko, että muutoksilla on saavutettu parannuksia olemassa olevaan standardiin. (KMPG 2013).

Ernest & Young Global Limited on myös antanut oman kommenttina, jossa se on myös ollut sitä mieltä, että parannusta edelliseen ei ole saavutettu eikä luonnos paranna sijoittajille annettavaa informaatiota. He ovat myös sitä mieltä, että muutoksista aiheutuvat hyödyt eivät ole oikeutettuja kustannuksiin nähden. (Ernest & Young Global Limited 2013).

PricewaterhouseCooper on ollut yhtä mieltä siitä, että vuokrat tulisivat nostaa taseeseen ja uusin ehdotus on parannus olemassa olevaan standardiin mutta sen aiheuttamat mit-taustavat ja odotetut kustannukset eivät. He ovat kirjoittaneet kommentissaan A- ja B-tyypin monimutkaisuudesta ja siitä, että luonnoksen ohjeita on vaikea tulkita tai ne eivät ole selkeitä ja aiheuttavan merkittäviä kustannuksia yrityksille toteutuessaan. (PricewaterhouseCooper International Limited 2013).

6.2 Muutoksien vaikutukset pörssiyhtiöiden tilinpäätösinformaatioon

6.2.1 Finnair Oyj, Lufthansa AG, American Airlines Inc ja British Airways Plc

Finnair Oyj:n tilinpäätöksen 31.12.2012 tase-erät olivat 2242 miljoonaa euroa ja liitetiedoissa oli merkittynä operatiivisia vuokrasopimuksia yhteensä 170 miljoonalla eurolla. (Finnair Oyj 2013, 20,43). Lufthansan tilinpäätöksen 31.12.2012 tase-erät olivat 28412 miljoonaa euroa ja liitetiedoissa oli merkittynä operatiivisia vuokrasopimuksia yhteensä 2082 miljoonalla eurolla. (Lufthansa Group 2013, 132-133, 161). American Airlinesin tilinpäätöksen 31.12.2012 tase-erät olivat 23264 miljoonaa dollaria ja liitetiedoissa oli merkittynä operatiivisia vuokrasopimuksia yhteensä 9005 miljoonalla dollarilla. (American Airlines, Inc 2013, 64-64, 81). British Airwaysin tilinpäätöksen 31.12.2012 tase-erät olivat 11837 miljoonaa puntaa ja liitetiedoissa oli merkittynä operatiivisia vuokrasopimuksia yhteensä 40 miljoonalla punnalla. (British Airways Plc 2013, 8, 24). Taulukossa 1. ja 2. on tilinpäätöksen tase-eriin lisätty tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetut operatiiviset vuokrasopimukset sekä laskettu prosentuaalinen muutos tase-eriin.

Taulukko 2. Operatiivisten vuokrasopimusten lisäys taseeseen Finnair Oyj ja Lufthansa AG

Finnair Oyj		TP 31.12.2012		Lufthansa		TP 31.12.2012	
milj. €		Operatiiviset sopimukset		milj. €		Operatiiviset sopimukset	
Varat	Velat	Lyhytaikaiset	52	Varat	Velat	Lyhytaikaiset	429
2242	2242	Pitkäaikaiset	118	28412	28412	Pitkäaikaiset	1653
Lisäys taseeseen		+		Lisäys taseeseen		+	
2412	2412	< Vaikutus taseeseen	170	30494	30494	< Vaikutus taseeseen	2082
Ero prosentteina				Ero prosentteina			
8 %	8 %			7 %	7 %		

Taulukko 3. Operatiivisten vuokrasopimusten lisäys taseeseen British Airways Plc ja American Airlines Inc

British Airways		TP 31.12.2012		American Airlines		TP 31.12.2012	
milj. £		Operatiiviset sopimukset		milj. \$		Operatiiviset sopimukset	
Varat	Velat	Lyhytaikaiset		Varat	Velat	Lyhytaikaiset	1031
11837	11837	Pitkäaikaiset		23264	23264	Pitkäaikaiset	7974
Lisäys taseeseen		+		Lisäys taseeseen		+	
11877	11877	< Vaikutus taseeseen	40	32269	32269	< Vaikutus taseeseen	9005
Ero prosentteina				Ero prosentteina			
0,34 %	0,34 %			39 %	39 %		

Pienin prosentuaalinen tase-erien muutos operatiivisten sopimuksien lisäyksellä olisi kokenut British Airways 0,34 %:lla (40 milj. puntaa) ja suurimman muutoksen American Airlines 39 %:lla (9005 milj. dollaria). Finnairin muutos tase-eriin olisi ollut 8 % (170 milj. euroa) ja Lufthansan 7 % (2082 milj. euroa). American Airlinesin tilinpäätöstiedosta saamistani tuloksista olin yllättynyt siitä syystä, että se oli niin suuri ja British Airwaysin siihen verrattuna hyvin pieni. Olin kuvitellut, että saisin jokseenkin samansuuruisia tuloksia eri lentoyhtiöitä vertaamalla ja operatiivisten vuokrasopimusten kuuluvan yleisesti eri lentoyhtiöiden strategiaan ja olin yllättynyt vaikutuksien erilaisuudesta. Tulokset osoittivat itselleni ainakin sen, että ainakaan näiden yritysten kohdalla ei voida yleistää näin olevan.

6.2.2 Nokia Oyj ja Apple Inc

Nokia Oyj tilinpäätöksen 31.12.2012 tase-erät olivat 29949 miljoonaa euroa ja liitetiedoissa oli merkittynä operatiivisia vuokrasopimuksia yhteensä 1008 miljoonalla eurolla. (Nokia Oyj 2013, 22, 63). Applen tilinpäätöksen 29.9.2012 tase-erät olivat 176064 miljoonaa dollaria ja liitetiedoissa oli merkittynä operatiivisia vuokrasopimuksia yhteensä 4414 miljoonalla dollarilla. (Apple 2012, 44, 70). Taulukossa 4. on tilinpäätöksen tase-eriin lisätty tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetut operatiiviset vuokrasopimukset sekä laskettu prosentuaalinen muutos tase-eriin.

Taulukko 4. Operatiivisten vuokrasopimusten lisäys taseeseen Nokia Oyj ja Apple Inc.

Nokia		TP 31.12..2012		Apple		TP 29.9.2012	
milj. €		Operatiiviset sopimukset		milj. \$		Operatiiviset sopimukset	
Varat	Velat	Lyhytaikaiset	238	Varat	Velat	Lyhytaikaiset	516
29 949	29 949	Pitkäaikaiset	770	176064	176064	Pitkäaikaiset	3898
Lisäys taseeseen		+		Lisäys taseeseen		+	
30957	30957	<Vaikutus taseeseen	1 008	180478	180478	<Vaikutus taseeseen	4414
Ero prosentteina				Ero prosentteina			
3 %	3 %			3 %	3 %		

Sekä Nokian, että Applen tase-erien muutos olisi ollut 3 % mitä pidin yllättävänä ja hieman hupaisanakin, että prosentuaalinen vaikutus olisi ollut sama, vaikka yritysten koot ovat hyvin erilaiset, esimerkiksi Nokian liikevaihto päättyneenä tilikautena 30 176 miljoona euroa ja Applen 156 508 miljoonaa dollaria. Nokian euromääräinen vaikutus olisi ollut 1008 miljoonaa ja Applen 4414 miljoonaa dollaria. Itse en pitänyt summia erittäin merkittävinä yritysten kokoon ja liikevaihtoon nähden.

6.2.3 Kesko Oyj ja Lemminkäinen Oyj

Kesko Oyj tilinpäätöksen 31.12.2012 tase-erät olivat 4375 miljoonaa euroa ja liitetiedoissa oli merkittynä operatiivisia vuokrasopimuksia yhteensä 2328 miljoonalla eurolla. (Kesko Oyj 2013, 80, 110). Lemminkäinen Oyj tilinpäätöksen 31.12.2012 tase-erät olivat 1300 miljoonaa euroa ja liitetiedoissa oli merkittynä operatiivisia vuokrasopimuksia yhteensä 62 miljoonalla eurolla. (Lemminkäinen Oyj 2013, 96-97, 133). Taulukossa 5. on tilinpäätöksen tase-eriin lisätty tilinpäätöksen liitetiedoissa ilmoitetut operatiiviset vuokrasopimukset sekä laskettu prosentuaalinen muutos tase-eriin.

Taulukko 5. Operatiivisten vuokrasopimusten lisäys taseeseen Kesko Oyj ja Lemminkäinen Oyj

Kesko		TP 31.12.2012		Lemminkäinen		TP 31.12..2012	
milj. €		Operatiiviset sopimukset		milj. €		Operatiiviset sopimukset	
Varat	Velat	Lyhytaikaiset	369	Varat	Velat	Lyhytaikaiset	15
4 375	4 375	Pitkäaikaiset	1 960	1300	1300	Pitkäaikaiset	47
Lisäys taseeseen		+		Lisäys taseeseen		+	
6704	6704	<Vaikutus taseeseen	2 328	1363	1363	<Vaikutus taseeseen	62
Ero prosentteina				Ero prosentteina			
53 %	53 %			5 %	5 %		

Lemminkäisen muutos tase-eriin olisi ollut 5 % 62 miljoonalla eurolla ja Keskon muutos 53 % ja 2328 miljoonalla eurolla. Keskon muutosprosenttia voidaan pitää erittäin merkittävänä ja itse yllätyin saamastani tuloksesta. Jos operatiiviset vuokrasopimukset olisi tullut lisätä tilinpäätöksen tase-eriin vuoden 2012 tilinpäätöksessä, olisi se lisännyt Keskon velkaantumisasastetta niin paljon, että sillä olisi saattanut olla negatiivinen vaikutus yrityksestä saataviin tämän hetkisiin luottoluokituksiin ja muihin tunnuslukuihin sekä sitä kautta mahdollisiin rahoittajiin, sijoittajiin ja muihin tilinpäätöstietoja käyttäviin sidosryhmiin.

7 Johtopäätökset ja oma oppiminen

Tulokset osoittavat, että suunnitellut muutokset toteutuessaan tulevat vaikuttamaan merkittävästi yrityksestä saatavaan tilinpäätösinformaatioon. Mikäli suunniteltu standardin muutos tulee menemään läpi, joutuvat yritykset ottamaan tarkastelun kohteeksi kaikki jo olemassa olevat vuokrasopimukset sekä mahdollisesti tulevat sopimukset ja tekemään vaaditut muutokset omassa kirjanpidossa. Tämä tulee olemaan iso työ kaikille niille yrityksille, jotka noudattavat IFRS-tilinpäätösstandardeja siirtymävaiheessa. Muutoksella tulee olemaan vaikutusta myös yrityksen sisällä tehtäviin arviointeihin ja päätöksiin erilaisia vuokrasopimuksia solmittaessa ja olemassa olevien vuokrasopimusten vaikutuksien läpikäyntiin yrityksen tunnusluvuissa.

Uskon, että historia tulee toistamaan itseään ja muutos aiheuttaa saman reaktion kuten Yhdysvalloissa 1950 ja 1960 luvun taitteessa. Tällöin tuli määräys rahoitusleasingsopimusten kirjaamisesta taseeseen joka sai aikaan sen, että olemassa olevia sopimuksia yritettiin laatia uudestaan ja sopimusaikoja "pätkittää" lyhemmiksi ajoiksi, jotta rahoitusleasingsopimusten ominaisuus ei täytyisi ja todellinen velkaantumisaste näkyisi tilinpäätöksessä (Troberg, 135-136). Uskon myös, että leasingrahoittajien, kuten pankkien, tulee muuttaa olemassa olevaa järjestelmää merkittävästi luottoluokituksissa muutoksen toteutuessaan kaikkien velkaantumisasteen noustessa. Samasta aiheesta on myös kommentoinut muun muassa Nordea Pankki.

Mukana oli myös muutama yksityishenkilö ja erityisen huomattavaa oli, että vain yksi tarkemmin tutkimistani kommentteista oli täysin samaa mieltä muutoksen luonnoksesta ja myös ainoa palaute joka oli annettu selkeästi ainoastaan sijoittajannäkökulmasta (kommentti n.5). Kommentoija oli sitä mieltä, että edes kokeneemmat sijoittajat eivät ymmärrä operatiivisten vuokrasopimusten merkitystä selvittäessään yrityksen taloudellista asemaa yritykselle kuuluvista velvoitteista/vastuista. Tämän kaltaisella tutkimuksella, missä tutkittaisiin ainoastaan sijoittajien mielipiteitä muutoksen luonnoksesta, olisi mielestäni tilaa, koska puhtaasti sijoittajilta annettuja kommentteja tai muutakaan kirjoittelua en ole työtä tehdessäni juurikaan löytänyt.

7.1 Luotettavuuspohdinta

Tästä luonnoksesta ei opinnäytetyötä ole tehty tai se ei ole edes ollut juurikaan mahdollista aikataulullisesti, koska uusin luonnos on julkaistu työntekevänä 13.5.2013. Tutkimuksesta saatuja tuloksia ei siten voi verrata aikaisempiin tuloksiin mutta uskon, että jos tutkimus tehtäisiin uudestaan, saataisiin jokseenkin samanlaisia vastauksia. Kyseessä on kvalitatiivinen tutkimus jossa lähdeaineisto on koostunut pääosin sekundaariaineistosta ja valmiista ihmisten kirjoittamista mielipiteistä joka luo omat haasteensa siihen, että oma tulkinta tekstin sisällöstä ja annetuista palautteista on voinut vaikuttanut luokitteluun vastauksista sekä myös oma tietämys ja kokemuspohja.

Tulkinnanvaraisina voidaan pitää kirjoittajan kirjoittamia esimerkkejä, kuvailevia sanoja tai ylipäättään minkälaisen tunnetilan tutkittava haluaa lukijalleen omalla kirjoitustyyllillään luoda ja miten olen tutkijana kirjoituksen tulkinnut. Uskon, että täysin samanlaista vastausta ei toinen saman tutkimuksen tekevä ihminen saisi mutta uskon, että omaa tutkimustani voidaan pitää suuntaa antavana yleiskuvana määrittelemilleni tutkimustavoitteilleni saamistani tuloksista ja antaa yhden näkökulman mielenkiintoisesta aiheesta.

7.2 Oma oppiminen

Koin opinnäytetyön tekemisen erittäin mielenkiintoiseksi ja mielestäni onnistuin aihevalinnassani hyvin. Olen saanut runsaasti positiivista palautetta aihevalinnasta jopa sellaisilta ihmisiltä jotka eivät aikaisemmin ole uudesta muutoksesta standardissa aikaisemmin kuulleet ja saaneet myös heidän mielenkiinnon heräämään tutkimukseeni syvemmin. Koen, että olen onnistunut tutkimuksessani, jos olen lukijan mielestä onnistunut tuomaan teorian, käsitteet ja tutkimuksestani saamat tulokset ymmärrettävästi esille siten, että se auttaisi joitakin ihmisiä eri asioiden oivaltamisessa tai työni vastaisi myös heitä askarruttaneisiin kysymyksiin. Toivon, että työstäni on apua niille jotka ovat kiinnostuneet samasta aiheesta ja työni auttaa heitä joidenkin asioiden oivaltamisessa.

Koen, että oma opinnäytetyöni on vain pintaraapaisu erittäin mielenkiintoisesta aiheesta. Minulle ei kertaakaan tullut tunnetta työtä tehdessä, että olisin valinnut itse opinnäytetyön aiheeni väärin, vaikka tutkimusmetodin ja työn rajaus osoittautuivat haasteelliseksi, koska alkuinnostukseltani en olisi halunnut jättää oikeastaan mitään pois työstäni kuten kaikkien FASB:n julkaisemien kommenttien tutkimista. Huomasin kuitenkin, että työn rajaaminen on välttämätöntä ja sen punaisenlangan löytäminen, jotta työstäni tulisi ymmärrettävä lukijalle sekä myös helpommin työstettävä itselleni. Jos nyt tekisin työni uudestaan, panostaisin työn rajaamiseen vieläkin enemmän ja pyrkisin yksinkertaistamaan tutkimustavoitteitani vieläkin tiukemmiksi. Uskon, että saamieni tietojen kautta olen vahvistanut omaa tämän hetkisessä työssäni ja toivon, että siitä on hyötyä myös tulevalla työurallani sekä mahdollisia jatko-opintoja ajatellen.

Lähteet

American Airlines Inc 2013. Annual Report 2012. Luettavissa: <http://phx.corporate-ir.net/phoenix.zhtml?c=117098&p=irol-reportsannual>. Luettu: 1.10.2013

Apple Inc. 2012. Annual Report 2012. Luettavissa: <http://files.shareholder.com/downloads/AAPL/2748864252x0xS1193125-12-444068/320193/filing.pdf>. Luettu: 2.10.2013

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501

British Airways Plc 2013. Annual Report and Accounts 31 December 2012. Luettavissa: <http://www.iairgroup.com/phoenix.zhtml?c=240949&p=irol-reportsannual>. Luettu: 1.10.2013

Deloitte Global Services Limited. 2013. International Financial Reporting Standards. Luettavissa: <http://www.iasplus.com/en>. Luettu: 8.6.2013

Ernest & Young Global Limited 2013. Comment Letter no: 297. Luettavissa: http://www.fasb.org/jsp/FASB/CommentLetter_C/CommentLetterPage&cid=1218220137090&project_id=2013-270&page_number=4. Luettu: 12.10.2013

Eskola, J. & Suoranta, J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Gummerus Oy. 4. painos. Jyväskylä.

Euroopan komissio. 2012. Ehdotus: tilinpäätösraportointiin ja tilintarkastukseen liittyvien yksittäistoimien tukemiseksi toteutettavasta unionin ohjelmasta vuosiksi 2014–2020. Luettavissa: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2012\)0782_/com_com\(2012\)0782_fi.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2012)0782_/com_com(2012)0782_fi.pdf). Luettu: 25.8.2013

Financial Accounting Standards Board. 1976. FAS 13 Accounting for leases. Luettavissa: <http://www.fasb.org/pdf/fas13.pdf>. Luettu: 6.9.2013.

Financial Accounting Standards Board. 2013. About us. Luettavissa:
<http://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid=1176154526495>. Luettu:
1.6.2013.

Financial Accounting Standards Board. 2013. Convergence with the International Accounting Standards Board. Luettavissa:
http://www.fasb.org/intl/convergence_iasb.shtml. Luettu: 10.7.2013.

Financial Accounting Standards Board. 2013. Online Comment Letters. Project: 1850-100 Leases. Luettavissa:
http://www.fasb.org/jsp/FASB/CommentLetter_C/CommentLetterPage&cid=1218220137090&project_id=1850-100. Luettu: 1.10.2013

Financial Accounting Standards Board. 2013. Project Roster & Status. Luettavissa:
<http://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/SectionPage&cid=1218220137074>. Luettu:
10.6.2013.

Finnair Oyj 2013. Taloudellinen katsaus 2012. Luettavissa:
http://www.finnairgroup.com/linked/fi/konserni/Finnair_Taloudellinen_katsaus_2012.pdf. Luettu: 1.10.2013.

Haaramo, V. 2012. Kansainvälinen tilinpäätöskäytäntö – IFRS -raportointi. Sanoma Pro. 4. painos. Helsinki.

Häkkinen, A. 2011. Muuttuvan vuokrasopimusstandardin IAS17 vaikutus Andritz Oy:n kirjanpitoon. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Mikkeli. Luettavissa:
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30359/Hakkinen_Anu.pdf?sequence=1. Luettu: 30.5.2013

IASCF. 2008. IFRS-standardit 2008. KHT-Media Oy. Suomenkielinen käännös. Helsinki.

IFRS Foundation 2012. International Accounting Standard 17. Luettavissa:
<http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2012/ias17.pdf>. Luettu: 30.7.2013

IFRS Foundation 2013. Current projects, Leases. Luettavissa:
<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Leases/Pages/Leases.aspx>. Luettu: 1.6.2013.

IFRS Foundation 2013. Exposure Draft Leases, May 2013/ED/2013/6. Luettavissa:
<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Leases/Exposure-Draft-May-2013/Pages/ED-and-comment-letters.aspx> Luettu: 1.9.2013.

IFRS Foundation 2013. How we develop standards. Luettavissa:
<http://www.ifrs.org/How-we-develop-standards/Pages/How-we-develop-standards.aspx>.

IFRS Foundation 2013. Leases Accounting Working Group. Luettavissa:
<http://www.ifrs.org/The-organisation/Advisory-bodies/Working-groups/lease-accounting-working-group/Pages/lease-accounting-working-group.aspx>. Luettu: 30.7.2013.

IFRS Foundation 2013. Snapshot Leases, Exposure Draft May 2013. Luettavissa:
<http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Leases/Exposure-Draft-May-2013/Documents/Snapshot-Leases-May-2013.pdf>. Luettu: 10.9.2013

IFRS Foundation 2013. Who we are and what we do. Luettavissa:
<http://www.ifrs.org/The-organisation/Documents/2013/Who-We-Are-English-2013.pdf>. Luettu: 4.7.2013.

Kesko Oyj 2013. Keskon vuosi 2012. Luettavissa:
http://www.kesko.fi/PageFiles/27601/Kesko_vsk_2012_FIN_LR.pdf Luettu: 3.10.2013.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336

KMPG IFRG Limited. 2013. Comment Letter no: 199. FASB. Luettavissa:
http://www.fasb.org/jsp/FASB/CommentLetter_C/CommentLetterPage&cid=1218220137090&project_id=2013-270&page_number=3. Luettu: 12.10.2013.

KPMG. 2004. IAS/IFRS käytännön esimerkein. Edita Prima Oy. Helsinki.

KPMG. 2010. IFRS murroksessa. Luettavissa:
<http://www.kpmg.com/FI/fi/Ajankohtaista/Uutisia-ja-julkaisuja/IFRS-julkaisut/Documents/IFRS-view-lehti-2010.pdf>. Luettu: 20.9.2013.

Lemminkäinen Oyj 2013. Tilinpäätös 2012. Luettavissa:
<http://www.lemminkainen.fi/Global/Investors/Financial-statements/tilinpaatos-2012.pdf>. Luettu: 3.10.2013.

Leppiniemi, J. 2003. IFRS Johdon käsikirja. WS Bookwell Oy. Juva.

Lufthansa Group 2013. Annual Report 2012. Luettavissa: <http://investor-relations.lufthansagroup.com/fileadmin/downloads/en/financial-reports/annual-reports/LH-AR-2012-e.pdf>. Luettu: 1.10.2013

Nokia 2013. Nokia vuonna 2012. Luettavissa: <http://i.nokia.com/blob/view/-/2297394/data/2/-/Nokia-vuonna-2012.pdf>. Luettu: 2.10.2013

PricewaterhouseCooper International Limited 2013, Comment Letter no: 301.
http://www.fasb.org/jsp/FASB/CommentLetter_C/CommentLetterPage&cid=1218220137090&project_id=2013-270&page_number=4. Luettu 12.10.2013

Tomperi, S. 2008. Käytännön kirjanpito. Edita Prima Oy. Helsinki.

Tomperi, S. 2009. Yritysverotus ja tilinpäätöksen suunnittelu. WSOYpro Oy. 23.-24. painos. Helsinki.

Tomperi, S. 2013. Kehittyvä kirjanpito. Bookwell Oy. 14. painos. Porvoo.

Troberg, P. 2003. IAS ja kansainvälinen tilinpäätös. Talentum. 2003. Helsinki